

Sygn. akt I C 811/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 lutego 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: – Sędzia SO Joanna Piwowarun – Kołakowska

Protokolant: – sekretarz sądowy Piotr Brodowski

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2018 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki jawnej z siedzibą w J. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.

przeciwko (...) Szpitalowi (...) w W. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego (...) Szpitala (...)

w W. na rzecz powoda (...) spółki jawnej z siedzibą

w J. kwotę 172.052,10 zł (sto siedemdziesiąt dwa tysiące pięćdziesiąt dwa złote dziesięć groszy) wraz z odsetkami w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa,

nie wyższymi jednak od odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, od kwoty:

- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 17 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- 11.869,20 zł (jedenaście tysięcy osiemset sześćdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia groszy) od dnia 20 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- 4.662,90 zł (cztery tysiące sześćset sześćdziesiąt dwa złote dziewięćdziesiąt groszy) od dnia 21 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 05 listopada 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 08 listopada 2016 roku do dnia zapłaty,
- 9.720,00 zł (dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia złotych) od dnia 03 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 9.720,00 zł (dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia złotych) od dnia 06 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 13 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 20 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 03 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta czterdzieści złotych) od dnia 09 lutego 2017 roku do dnia zapłaty.

2. Oddała powództwo w pozostałym zakresie.

3. Ustala, że koszty procesu pomiędzy powodem (...) spółką jawną z siedzibą w J. a pozwanym (...) Szpitalem (...) w W. ponosi w całości pozwany oraz, że koszty procesu pomiędzy powodem (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. a pozwanym (...) Szpitalem (...) w W. ponosi w całości ten powód, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

IC 811/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 05 czerwca 2017 roku powodowie (...) spółka jawna z siedzibą w J. i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. wnieśli o zasądzenie solidarnie na ich rzecz od pozwanego (...) Szpitala (...) w W. kwoty 172.052,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych, od kwoty:

- 19.440,00 zł od dnia 14 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- 11.869,20 zł od dnia 20 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- 4.662,90 zł od dnia 21 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł od dnia 05 listopada 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł od dnia 08 listopada 2016 roku do dnia zapłaty,
- 9.720,00 zł od dnia 30 listopada 2016 roku do dnia zapłaty,
- 9.720,00 zł od dnia 06 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł od dnia 10 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł od dnia 20 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł od dnia 03 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 19.440,00 zł od dnia 09 lutego 2017 roku do dnia zapłaty

oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pozew – k. 2 – 3).

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, powodowie działając jako konsorcjum, zawarli z pozwanym umowę na sprzedaż i dostawę produktów leczniczych. Podkreślono, że pozwany zalega względem powodów z zapłatą kwoty 172.052,10 zł, która stanowi wskazaną w załączonych do pozwu fakturach VAT cenę zakupionych u nich przez pozwanego produktów leczniczych. Stwierdzono przy tym, że pomimo upływu określonych w fakturach terminów płatności oraz wezwania do dobrowolnej zapłaty, do chwili wniesienia pozwu pozwany nie uregulował należności objętych pozwem (uzasadnienie pozwu – k. 3 – 6).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 08 czerwca 2017 roku (sygn. akt I Nc 165/17) Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego na solidarnie na rzecz powodów dochodzoną pozwem kwotę wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania (nakaz zapłaty – k. 41 – 42).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów procesu, a ewentualnie, w razie uwzględnienia powództwa, o odstąpienie od obciążania go

kosztami postępowania w oparciu o art. 102 k.p.c. W uzasadnieniu sprzeciwu podniesiono, że łącząca powodów umowa konsorcjum została zawarta w celu obejścia zakazu wynikającego z art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej. Wskazano, że powodowie nie wystąpili do podmiotu tworzącego (...) Szpital (...)

w W. o udzielenie zgody na zawarcie umowy konsorcjum, której rzeczywistym skutkiem jest uzyskanie przez powoda (...) sp. z o.o. uprawnienia do dochodzenia wierzytelności, pomimo, iż w rzeczywistości podmiot ten nie wykonywał umowy na sprzedaż i dostawę produktów leczniczych, a jedynie miał za zadanie obsługę finansową (...) sp. j. Stwierdzono, że w sprawie doszło do działań mających na celu obejście ustawowego zakazu dokonywania obrotu wierzytelnościami szpitalnymi, stąd też powództwo jest niezasadne w całości. Uzasadniając wniosek o zastosowanie art. 102 k.p.c. podkreślono, że brak terminowego regulowania płatności wobec kontrahentów jest wynikiem okoliczności od niego niezależnych, związanych z brakiem dostatecznych środków z NFZ i opóźnień w ich otrzymaniu (sprzeciw od nakazu zapłaty – k. 55 – 58).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) sp. j. z siedzibą w J. prowadzi działalność gospodarczą, między innymi, w zakresie hurtowej sprzedaży leków i produktów farmaceutycznych. (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. prowadzi działalność gospodarczą między innymi w zakresie pośrednictwa pieniężnego, leasingu finansowego, wspomagania usług finansowych oraz doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. (...) Szpital (...) w W., działając jako samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej, z uwagi na charakter

i przedmiot swojej działalności, zaopatrywał się na rynku w produkty medyczne

i farmaceutyczne, niezbędne dla funkcjonowania Szpitala, zamawiając je u funkcjonujących na rynku dostawców (

dowody : informacje odpowiadające odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców KRS – k. 9 – 11, 13 – 16, informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu

z rejestru samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej KRS – k. 17 – 19, okoliczności bezsporne).

W dniu 26 listopada 2015 roku pomiędzy (...) sp. j. a (...) sp. z o.o. zawarta została umowa konsorcjum, w której ustalono warunki i zasady współpracy konsorcjantów związanej z przystąpieniem do przetargu numer RejZamPub/ (...) ogłoszonego przez (...) Szpital (...) w W.. Liderem konsorcjum został (...) sp. j., natomiast (...) sp. z o.o. był Uczestnikiem konsorcjum. W myśl § 2 ust. 1 umowy, pełnomocnikiem Konsorcjum ustala się Lidera Konsorcjum, a pełnomocnictwo udzielone Liderowi przez Uczestnika Konsorcjum stanowi załącznik do umowy. Zgodnie

z § 2 ust. 2 umowy, przygotowanie oferty przetargowej leży wyłącznie po stronie Lidera konsorcjum. W § 3 umowy strony postanowiły, że Lider konsorcjum jest upoważniony do reprezentowania stron przed Zamawiającym we wszystkich sprawach dotyczących postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wniesienia wadium, podpisywania dokumentów, w tym umowy o realizację zamówienia publicznego. W myśl § 4 ust. 1 umowy, Lider konsorcjum jest zobowiązany do należytego wykonania umowy z Zamawiającym

w zakresie przyjmowania i realizacji zamówień na dostawy towarów będących przedmiotem tej umowy. Stosownie zaś do treści § 4 ust. 2 umowy, uczestnik konsorcjum, tj. (...) sp. z o.o. jest zobowiązany do przyjmowania i księgowania płatności od Zamawiającego, prowadzenia monitoringu zadłużenia Zamawiającego oraz windykacji należności od Zamawiającego. W § 4 ust. 3 umowy strony postanowiły, że wobec Zamawiającego ich roszczenie o zapłatę wynagrodzenia z tytułu realizacji umowy zawartej

z Zamawiającym ma charakter solidarny. W myśl § 5 umowy, umowa wchodzi w życie

z chwilą podpisania i obowiązuje aż do całkowitego zakończenia wszystkich spraw związanych z realizacją jej celów (**dowody** : umowa konsorcjum – k. 81 – 82, specyfikacja istotnych warunków zamówienia numer RejZamPub/ (...) – k. 139 – 153).

Konsorcjum firm (...) sp. j. oraz (...)

sp. z o.o. przystąpiło do przetargu nieograniczonego numer RejZamPub/ (...), który odbywał się zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych. W toku postępowania przetargowego Konsorcjum zostało wyłonione jako zwycięzca w zakresie Pakietu numer (...) obejmującego dostawy immunoglobuliny w formie proszku do sporządzania roztworu do infuzji. Z uwagi na wyniki przetargu, w dniu 01 marca 2016 roku pomiędzy (...) Szpitalem (...) w W., jako

Zamawiającym, a Konsorcjum firm (...) sp. j. w J. oraz (...) sp. z o.o. we W., jako Wykonawcą zawarta została umowa numer (...). Zgodnie z postanowieniami umowy Wykonawca był zobowiązany do sukcesywnego dostarczania do aptek Szpitala na własny koszt produktów leczniczych w ilościach i terminach wskazanych przez Szpital, bez ustalania jakichkolwiek harmonogramów dostaw (§ 2 umowy). Rozliczenia za nabyte przez Szpital i dostarczone produkty miały odbywać się na podstawie faktur, prawidłowo wystawionych przez Wykonawcę, płatnych przelewem na rachunek bankowy Wykonawcy podany na fakturze,

w terminie 60 dni od dnia dostarczenia Szpitalowi prawidłowo wystawionej faktury, przy czym Wykonawca jest uprawniony wystawić fakturę nie wcześniej niż w dniu przyjęcia towaru przez Szpital. Strony przyjęły, że za datę dokonania zapłaty przyjmuje się datę obciążenia rachunku bankowego Szpitala (§ 3 umowy). W świetle § 5 ust. 2 umowy,

w przypadku niedotrzymania terminu płatności, o którym mowa w § 3 umowy, Wykonawca miał prawo naliczyć odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określonych na podstawie

art. 56 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa, za każdy dzień opóźnienia, które miały być liczone zgodnie z ustawą o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Wartość umowy wynosiła 538.200,00 zł netto (581.256,00 zł brutto). Umowa została zawarta na okres od dnia 01 marca 2016 roku do dnia 01 marca 2017 roku (**dowód** : umowa – k. 20 – 26).

Realizując zamówienia wynikające z powyższych umów, (...) sp. j. dostarczał towar zamawiany przez Szpital w żądanym przez niego asortymencie. Zarówno ilość dostarczonych wyrobów medycznych, jak i ich jakość, które podlegały sprawdzeniu przez Szpital, nie budziły zastrzeżeń. Szpital nie zgłaszał także zastrzeżeń co do sposobu i terminowości wykonywanych dostaw. Każdorazowo przedstawiciel Szpitala kwitował odbiór danej partii towaru na dostarczanej wraz z towarem fakturze VAT (okoliczności bezsporne, a nadto faktury VAT wraz z pokwitowaniami przyjęcia towaru –

k. 27 – 37, 277 – 288). (...) sp. z o.o. nie zajmował się dostawami produktów medycznych do szpitala (okoliczność bezsporna).

Z uwagi na fakt, że przedmiot umowy został dostarczony i odebrany przez Szpital, (...) sp. j. wystawił faktury VAT: numer (...) z dnia 15 lipca

2016 roku na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 13 września 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 18 lipca 2016 roku, numer (...) z dnia 20 lipca 2016 roku na kwotę 11.869,20 zł z terminem płatności do dnia 19 września 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 21 lipca 2016 roku, numer (...) z dnia 22 lipca 2016 roku na kwotę 4.662,90 zł z terminem płatności do dnia 20 września 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 22 lipca 2016 roku, numer (...) z dnia

05 września 2016 roku na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 04 listopada

2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 05 września 2016 roku, numer (...) z dnia 06 września 2016 roku na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 07 listopada 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 06 września 2016 roku, numer (...) z dnia 30 września 2016 roku na kwotę 9.720,00 zł z terminem płatności do dnia 29 listopada 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 03 października 2016 roku, numer (...) z dnia 04 października 2016 roku na kwotę 9.720,00 zł

z terminem płatności do dnia 05 grudnia 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi

w dniu 05 października 2016 roku, numer (...) z dnia 10 października na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 09 grudnia 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 11 października 2016 roku, numer (...) z dnia 19 października na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 19 grudnia 2016 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 20 października 2016 roku, numer (...) z dnia

02 listopada 2016 roku na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 02 stycznia 2017 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 02 listopada 2016 roku, numer (...) z dnia 08 grudnia 2016 roku na kwotę 19.440,00 zł z terminem płatności do dnia 06 lutego 2017 roku, która została dostarczona Szpitalowi w dniu 09 grudnia 2016 roku.

W każdej ze wskazanych faktur jako sprzedawca został wymieniony (...) sp. j. Zgodnie z treścią faktur ich zapłata miała zostać dokonana na rachunek Uczestnika Konsorcjum – (...) sp. z o.o. (**dowody** : faktury VAT – k. 27 – 37, 277 – 278).

Pismem z dnia 27 stycznia 2017 roku (...) S.A. działając w imieniu Konsorcjum firm (...) sp. j. oraz (...) sp. z o.o. wezwał (...) Szpital (...) w W. do zapłaty kwoty 152.612,10 zł wynikającej z faktur numer: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...). Z kolei w dniu 04 maja

2017 roku pełnomocnik Konsorcjum wezwał Szpital do zapłaty kwoty 172.052,10 zł (**dowody** : pisma – k. 38 – 40). Pomimo wezwań do zapłaty, Szpital nie uregulował powyższych należności (okoliczności bezsporne).

Pozwany Szpital ustawicznie znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, w szczególności uzyskuje ujemne wyniki bilansowe. Wynika to z ogólnej sytuacji w służbie zdrowia, na którą składa się, w szczególności, sposób rozliczeń z Narodowym Funduszem Zdrowia, wysokość środków od niego otrzymywanych oraz zasady rozliczeń za świadczenia udzielone po przekroczeniu limitu wynikającego z umowy z płatnikiem. Na dzień 31 grudnia 2016 roku Szpital posiadał aktywa trwale o wartości (...) zł, niezależnie zaś od tego aktywa obrotowe w wysokości (...) zł, w tym należności krótkoterminowe w kwocie (...) zł oraz środki pieniężne na rachunkach i w kasie w kwocie (...) zł. Ponadto, w 2016 roku Szpital uzyskał przychody netto ze sprzedaży w kwocie (...) zł, a jednocześnie osiągnął stratę netto w kwocie 56.486.074,80 zł (**dowody** : bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2016 roku – k. 63 – 64, rachunek zysków i strat za 2016 rok – k. 65, rachunek przepływów pieniężnych za rok 2016 – k. 66, zestawienie zmian w kapitale własnym – k. 67 – 67v).

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów, które nie pozostawały ze sobą w sprzeczności, a których autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron niniejszego postępowania – uznając je za spójny, wiarygodny i nie budzący wątpliwości materiał dowodowy. Wobec niekwestionowania złożonych do akt kserokopii dokumentów brak było podstaw do żądania złożenia wyżej wymienionych dokumentów w oryginale. Powyższe dowody wzajemnie się uzupełniają i potwierdzają i brak jest zdaniem Sądu, przesłanek do odmówienia im mocy dowodowej i wiarygodności w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Sąd pominął zgłoszony przez stronę powodową dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania członka Zarządu (...) sp. z o.o. P. S. oraz współnika (...) sp. j. M. F., gdyż P. S. i M. F., pomimo, że zostali prawidłowo wezwani na rozprawę w dniu

09 stycznia 2018 roku, po uprzednim dopuszczeniu dowodu z przesłuchania ich w charakterze stron pod rygorem pominięcia tego dowodu i wezwaniu ich na termin tej rozprawy do osobistego stanowiska pod rygorem pominięcia dowodu z ich przesłuchania, nie stawili się bez usprawiedliwienia (k. 266, 281, 286).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo (...) sp. j. zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części (wyjąwszy jedynie część roszczeń odsetkowych), natomiast powództwo (...) sp. z o.o. podlegało oddaleniu w całości.

W przedmiotowej sprawie powodowie (...) sp. j. oraz (...) sp. z o.o., których łączyła umowa konsorcjum, domagali się zasądzenia na ich rzecz od pozwanego Szpitala łącznej kwoty 172.052,10 zł, obejmującej należności wynikające z załączonych do pozwu faktur VAT numer: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) wystawionych przez (...) sp. j. w związku z dostarczeniem Szpitalowi produktów medycznych w oparciu o umowę numer (...). W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany Szpital zakwestionował zasadność powództwa obu powodów, negując ich legitymację czynną i powołując się przy tym na fakt, że zawarta pomiędzy nimi umowa konsorcjum zmierzała do obejścia ustawowego zakazu obrotu tzw. „wierzycelnościami szpitalnymi”, gdyż na skutek jej zawarcia uprawnienie do dochodzenia wierzycelności wynikających z wyżej wskazanych faktur uzyskał (...) sp. z o.o., który nie był rzeczywistym wykonawcą umowy ze Szpitalem. Z tej przyczyny rozważyć należało w pierwszej kolejności czy obaj powodowie posiadają legitymację czynną do dochodzenia należności objętych rzeczonymi fakturami.

Zgodnie z art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2016 roku, poz. 1638), czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot tworzący. Podmiot tworzący wydaje zgodę albo odmawia jej wydania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia ciągłości udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w oparciu o analizę sytuacji finansowej i wynik finansowy samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej za rok poprzedni. Zgodę wydaje się po zasięgnięciu opinii kierownika samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. W myśl natomiast art. 54 ust. 6 tej ustawy, czynność prawna dokonana z naruszeniem ust. 5 tego artykułu jest nieważna. Z treści przytoczonych przepisów jednoznacznie wynika ustawowy zakaz dokonywania czynności mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej bez zgody podmiotu będącego założycielem zakładu, którego naruszenie skutkuje bezwzględnie nieważnością dokonanej wbrew zakazowi czynności.

W orzecznictwie podkreśla się, że kategoria „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej”, przyjęta

w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, nie jest pojęciem dogmatyczno – prawnym, którym, m.in., posługuje się doktryna prawa cywilnego. Jest to formuła przyjęta przez ustawodawcę jedynie na użytek ustawy o działalności leczniczej w intencji objęcia nią wielu przypadków zmiany wierzyciela. Nie można zatem zakładać, że chodzi tu o jakiś wyczerpujący katalog takich czynności prawnych, ograniczony jedynie do przelewu wierzytelności (w jego różnych wariantach, m.in. w wariacie powierniczym), instytucji zbliżonych do przelewu (np. indosu wekslowego) lub nawiązujących do konstrukcji przelewu (np. różnych form faktoringu). Zamierzeniem ustawodawcy nie było na pewno budowanie zamkniętego katalogu czynności wspomnianych w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, przy założeniu, że obejmuje on jedynie takie czynności prawne, w którym zmiana podmiotu uprawnionego (wierzyciela) stanowiłaby niezbędny element konstrukcyjny danej czynności (np. cesja, indos wekslowy, faktoring, forfaiting). Chodziło raczej o ogólne wskazanie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich jurydycznego celu, przewidywanego przez strony czynności, niezależnie od samych etapów jego osiągnięcia. Nie ma tu zatem znaczenia sama dogmatyczno – prawna konstrukcja tych czynności i typowa dla nich funkcja prawna. Innymi słowy, ustawodawca na pewno zmierzał do wyeliminowania takiej sytuacji, w której w wyniku dokonania określonej czynności prawnej (niekoniecznie tylko między wierzycielem zakładu opieki zdrowotnej i osobą trzecią) pojawi się nowy wierzyciel zakładu opieki zdrowotnej, dochodzący należności wynikającej z pierwotnie zawartej umowy. Zamiarem ustawodawcy było bowiem, podyktowane względami ochrony zdrowia, ograniczenie powodującego dodatkowe koszty publicznych zakładów opieki zdrowotnej, a nawet zagrażającego ich likwidacją, komercyjnego obrotu wierzytelnościami przysługującymi w stosunku do tych zakładów, czyli innymi słowy ograniczenie handlu tzw. „wierzytelnościami szpitalnymi”. Rolą sądu pozostaje zatem ocena tego, czy określona czynność prawna, niezależnie od jej prawnej konstrukcji i zasadniczej funkcji, ma w istocie na celu in concreto zmianę wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach z dnia 09 stycznia 2015 roku, V CSK 111/14, Legalis numer 1180624, z dnia 20 kwietnia 2016 roku, V CSK 462/15, Legalis numer 1472803 i z dnia 03 marca 2017 roku, I CSK 255/16, Legalis numer 1640638).

Jak podniósł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 stycznia 2016 roku (V CSK 301/15, Legalis numer 1460679), o celu czynności prawnej świadczy nie tyle konstrukcja prawna

i typowe skutki, do jakich umowa prowadzi, ale to, czy w konkretnych okolicznościach może być wykorzystywana do osiągnięcia skutku w postaci zmiany wierzyciela na podmiot trudniący się profesjonalnie obrotem wierzytelnościami i czy skutek taki może być uzyskany poprzez obejście nakazu uzyskania zgody organu założycielskiego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, wyrażonego w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej. Nawet bowiem w sytuacji, w której istotą czynności prawnej nie jest zmiana wierzyciela, lecz np. współpraca, gwarancja czy poręczenie, nie jest wykluczone uznanie takiej umowy za czynność prawną mającą na celu zmianę wierzyciela. W judykaturze wskazuje się przy tym, że treść art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej nie daje podstaw do ograniczania zakresu jego stosowania tylko do tych czynności prawnych, których istotą jest cel bezpośredni istniejący w chwili dokonywania czynności, z wyłączeniem tych czynności, których dalszym, ale nie bezpośrednim skutkiem może być

zmiana wierzyciela (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia 19 lutego 2014 roku, VI ACa 654/13, Legalis numer 1024268 i z dnia 23 czerwca 2016 roku, VI ACa 556/15, LEX numer 2081567).

W przedmiotowej sprawie powodowie dochodzą należności wynikających z umowy, która została zawarta w trybie przetargowym, na podstawie przepisów ustawy z dnia

29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2017 roku, poz. 1579). Zgodnie z art. 23 ust. 1, 2 i 4 tej ustawy, wykonawcy mogą wspólnie ubiegać się o udzielenie zamówienia. W takim przypadku, wykonawcy ustanawiają pełnomocnika do reprezentowania ich w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo reprezentowania w postępowaniu

i zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego. Jeżeli oferta wykonawców została wybrana, zamawiający może żądać przed zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego umowy regulującej współpracę tych wykonawców. W myśl art. 141 rzeczony ustawy, wykonawcy ponoszą solidarną odpowiedzialność za wykonanie umowy i wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy. W praktyce, wspólne ubieganie się

o zamówienie zwykle przybiera formę konsorcjum, choć możliwe są także inne formy, np. spółka cywilna. Zwrócić należy uwagę, iż art. 22 ustawy Prawo zamówień publicznych wymaga, aby podmioty przystępujące do przetargu spełniały warunki dotyczące posiadania uprawnień do wykonywania określonej działalności lub czynności, posiadania wiedzy

i doświadczenia, dysponowania odpowiednim potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia oraz sytuacji ekonomicznej i finansowej. Co istotne, warunki od spełnienia których uzależnione jest ubieganie się o udzielenie zamówienia publicznego

w odniesieniu do wykonawców ubiegających się wspólnie o udzielenie zamówienia publicznego odnoszą się do nich łącznie, jako do wspólnie działającego podmiotu (zorganizowanej grupy wykonawców), nie zaś do każdego z nich z osobna (tak Naczelny Sąd Administracyjny m.in. w wyrokach z dnia 03 lutego 2017 roku, II GSK 1919/15, LEX numer 2241902 i z dnia 21 czerwca 2017 roku, II GSK 3722/15, LEX numer 2406718).

Umowa konsorcjum jest umową nienazwaną, a dopuszczalność jej zawierania wynika z zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.). Przez umowę konsorcjum należy rozumieć umowę pomiędzy przedsiębiorcami, w której zobowiązują się oni do wspólnego działania celem urzeczywistnienia określonego przedsięwzięcia gospodarczego, na zasadzie wspólnego odnoszenia korzyści i wspólnego ponoszenia ryzyka. Konsorcjum należy do tych organizacji przedsiębiorców, ukształtowanych w praktyce obrotu, które zawiązywane są dla osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego, ale nie stanowią odrębnych podmiotów prawa i nie mają osobowości prawnej. Współpraca uczestników konsorcjum nie ma więc stałego charakteru, aczkolwiek może czasem trwać bardzo długo. Zwykle motywem utworzenia konsorcjum jest duży rozmiar i wysokie koszty przedsięwzięcia gospodarczego, nie oznacza to jednak warunku, aby żadna ze stron konsorcjum nie była w stanie samodzielnie zrealizować danego przedsięwzięcia. Istotnie, bywa tak niejednokrotnie, czasem jednak wystarczającym motywem utworzenia konsorcjum jest chęć rozłożenia ryzyka związanego z danym przedsięwzięciem gospodarczym. Podstawową zasadą konsorcjum jest bowiem wspólne ponoszenie ryzyka związanego ze wspólnym przedsięwzięciem. Oznacza to z jednej strony udział w wygospodarowanych zyskach, z drugiej zaś, wspólne pokrywanie kosztów

i ewentualnie strat. Istotna grupa postanowień umowy konsorcjalnej dotyczy sposobu koordynowania wspólnych działań konsorcjantów. Charakterystyczna jest funkcja tzw. lidera (koordynatora) konsorcjum. Powierza się ją jednemu z konsorcjantów. Typowe kompetencje lidera konsorcjum obejmują: czynności przygotowawcze związane z powstaniem konsorcjum oraz przygotowaniem wspólnego przedsięwzięcia; obsługę czynności związanych

z funkcjonowaniem konsorcjum jako całości; bieżącą koordynację działań poszczególnych konsorcjantów przy realizacji wspólnego przedsięwzięcia; reprezentację konsorcjum w jego stosunkach zewnętrznych (tak Stanisław Włodyka, System Prawa Handlowego, tom 5, Prawo umów handlowych, C.H. Beck 2014 i A. Herbet [w:] System Prawa Prywatnego, tom 16, red. A. Szajkowski, Legalis 2016 oraz Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 06 marca 2015 roku, III CZP 113/14, Legalis numer 1186742). Umowa konsorcjum powinna precyzować zakres obowiązków i praw poszczególnych jej członków, a także zasady ich reprezentacji. Elementem istotnym takiej umowy jest oznaczenie celu gospodarczego oraz wskazanie działań, którymi konsorcjanci chcą ten cel osiągnąć. Konsorcjum jest stosunkiem obligacyjnym wynikającym z umowy, w którym każdy z jego członków (konsorcjantów) zobowiązuje się do

określonego uczestnictwa w konsorcjum i do oznaczonego działania na jego rzecz, a tym samym na rzecz pozostałych konsorcjantów dla osiągnięcia celu, dla którego umowa została zawarta (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 maja 2017 roku, VI ACa 1218/15, Legalis numer 1674151).

W świetle przedstawionych rozważań, umowa konsorcjum stanowiąca formę współpracy podmiotów przystępujących do przetargu organizowanego w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, jest w pełni dopuszczalna i co równie istotne, była i nadal jest powszechnie wykorzystywana w praktyce zamówień publicznych. Nie ma także przeszkód, aby umowa konsorcjum była wykorzystywana przez podmioty ubiegające się o udzielenie zamówienia publicznego w ramach postępowań prowadzonych przez zakłady opieki zdrowotnej. W tym jednak przypadku istnieje konieczność uwzględnienia mającej charakter *ius cogens* regulacji art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej, gdyż przepisy tej ustawy stanowią *lex specialis* względem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, co oznacza, iż umowa konsorcjum nie może naruszać ani prowadzić do obejścia art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej (tak Sąd Apelacyjny

w Warszawie w wyroku z dnia 19 czerwca 2017 roku, VI ACa 225/16, Legalis numer 1657162 oraz Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z dnia 14 marca 2017 roku, KIO 353/17, Legalis numer 1581088). W wyroku z dnia 02 czerwca 2016 roku (I CSK 486/15, Legalis numer 1482481), wydanym na gruncie podobnego stanu faktycznego, Sąd Najwyższy stwierdził, że umowa konsorcjum może prowadzić do zmiany wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, wymagającej zgody organu tworzącego publiczny zakład opieki zdrowotnej. Zdaniem Sądu Najwyższego, nie jest dopuszczalne zawarcie umowy konsorcjum nie w celu wspólnej realizacji zobowiązań wynikających z umowy podstawowej, tylko w celu uzyskania uprawnień do wierzycielności należnej z tytułu wykonania świadczeń

z tej umowy wyłącznie przez jednego z uczestników konsorcjum, gdyż prowadzi to do faktycznego obrotu wierzycielnościami pod „przykryciem” umowy konsorcjalnej i narusza obowiązek określony w art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej. Nie można zakładać, iż w powołanym przepisie doszło do wyczerpującego określenia katalogu czynności prawnych, których musi dotyczyć zgoda organu założycielskiego, gdyż zamierzeniem ustawodawcy było wskazanie ogólnie na takie czynności prawne z punktu widzenia ich celu jurydycznego, przewidzianego przez strony, niezależnie od ich dogmatyczno – prawnej konstrukcji oraz typowej dla nich funkcji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 roku, II CSK 379/15).

Odnosząc przedstawione rozważania natury teoretycznej do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że porównanie przedmiotu zamówienia publicznego, do realizacji którego przystąpiło Konsorcjum spółek (...) sp. j. oraz (...) sp. z o.o., a nadto realnego udziału poszczególnych uczestników Konsorcjum w wykonaniu przedmiotu zamówienia, daje podstawy do uznania, iż łącząca powodów umowa konsorcjum z dnia 26 listopada 2015 roku, w której ustalono warunki

i zasady współpracy konsorcjantów związanej z przystąpieniem do przetargu ogłoszonego przez (...) Szpital (...), narusza art. 54 ust. 5 ustawy

o działalności leczniczej. W tym kontekście wskazać trzeba, że zgodnie z umową konsorcjum, funkcję lidera Konsorcjum pełnił (...) sp. j., który był także pełnomocnikiem Konsorcjum. Warto podkreślić, że w świetle § 2 ust. 2 i § 3 umowy konsorcjum, to lider Konsorcjum był zobowiązany do przygotowania oferty przetargowej,

a także do reprezentowania stron przed Zamawiającym we wszystkich sprawach dotyczących postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wniesienia wadium, podpisywania dokumentów, w tym umowy o realizację zamówienia publicznego. Co więcej, zgodnie

z § 4 ust. 1 umowy konsorcjum, wyłącznie lider Konsorcjum był zobowiązany do należytego wykonania umowy z Zamawiającym w zakresie przyjmowania i realizacji zamówień na dostawy towarów będących przedmiotem tej umowy. Z kolei rola drugiego z konsorcjantów, tj. (...) sp. z o.o. w całym przedsięwzięciu została określona

w § 4 ust. 2 umowy konsorcjum, na mocy którego był on zobowiązany do przyjmowania

i księgowania płatności od Zamawiającego, prowadzenia monitoringu zadłużenia Zamawiającego oraz windykacji należności od Zamawiającego. Z postanowień umowy konsorcjum wynika więc jednoznacznie, że wyłącznie (...) sp. j. miał wykonywać przedmiot zamówienia, tj. dostarczać pozwanemu Szpitalowi produkty lecznicze, natomiast udział (...) sp. z o.o. został ograniczony jedynie do kwestii finansowo – windykacyjnych, które jakkolwiek są istotne z

punktu widzenia interesów gospodarczych sprzedawcy (dostawcy), to jednak nie tłumaczą wspólnego przystąpienia do przetargu o uzyskanie zamówienia publicznego. W ocenie Sądu, (...) sp. j., będąc profesjonalistą, mógł bowiem samodzielnie wykonywać czynności związane z przyjmowaniem płatności (które skądinąd miały wpływać na rachunek bankowy, więc w istocie nie wymagały podejmowania jakichkolwiek działań)

i ich księgowaniem, a nadto czynności polegające na monitorowaniu zadłużenia i windykacji należności, gdyż w praktyce obrotu gospodarczego są to czynności podstawowe

i niewymagające zbytniego zaangażowania czasowego i finansowego. Oczywiście, (...) sp. j. mógł również zlecić wykonywanie tego rodzaju czynności podmiotom zewnętrznym, np. (...) sp. z o.o., jednak

w żadnym wypadku nie wymagało to zaangażowania takiego podmiotu w umowę

z udzielającym zamówienia Szpitalem przy pomocy umowy konsorcjum. Należy również zwrócić uwagę, że biorąc pod uwagę praktykę obrotu i realia rynkowe, przedsięwzięcie gospodarcze, do realizacji którego zobowiązali się powodowie zawierając umowę ze Szpitalem, nie miało dużych rozmiarów, skoro umowa miała obowiązywać jedynie przez okres jednego roku (od dnia 01 marca 2016 roku do dnia 01 marca 2017 roku), a jej wartość została ustalona na kwotę 581.256,00 zł brutto. Nie było to również przedsięwzięcie skomplikowane pod względem technicznym. Wszak ograniczało się do dostarczania okresowo oznaczonych produktów medycznych w liczbie wskazanej przez Szpital. Nie można zatem uznać, że przedmiotowe Konsorcjum związane zostało z uwagi na duży rozmiar czy wysoki poziom skomplikowania przedmiotu zamówienia publicznego. Zdaniem Sądu jest oczywiste, że skoro w świetle umowy konsorcjum (...)

sp. z o.o. nie miał uczestniczyć w wykonaniu umowy z udzielającym zamówienia Szpitalem

i rzeczywiście w jej wykonaniu nie brał udziału, to w istocie jedynym celem zawiązania przez powodów konsorcjum było związanie (...) sp. z o.o. stosunkiem prawnym z pozwanym szpitalem będącym zakładem opieki zdrowotnej i tym samym umożliwienie mu uzyskania uprawnień wierzycielskich wobec Szpitala. W opinii Sądu, zawarcie umowy konsorcjum z dnia 26 listopada 2015 roku przeczy przedstawionej wyżej istocie konsorcjum i tym samym wykracza

poza wyrażoną w art. 353⁽¹⁾ k.c. zasadę swobody umów. Podobnie jak w sprawie I CSK 486/15, tak i w tym przypadku, konsorcjum miało charakter wyłącznie finansowy, tzn. (...) sp. z o.o. w ogóle nie uczestniczył ani w całości, ani w części w wykonaniu zamówienia publicznego, tylko został upoważniony przez będącą liderem konsorcjum spółkę jawną do otrzymania od dłużnika – pozwanego zapłaty za sprzedane produkty medyczne. Do istoty konsorcjum należy współpraca (współdziałanie) jego uczestników, którzy wspólnie realizują umowę podstawową, jaka stała się przyczyną zawierania umowy konsorcjalnej. Tego nie ma w umowie konsorcjalnej między powodami. Do tego, ażeby (...) sp. z o.o. otrzymał od powodowej spółki jawnej wynagrodzenie należne z obsługą za sprzedane produkty lecznicze nie potrzeba w ogóle zawierać umowy konsorcjum. Jej zawarcie z określeniem ustalonej w sprawie treści, w której chodzi jedynie o zabezpieczenie płatności za sprzedane produkty, ze wskazaniem jako wierzyciela (...) sp. z o.o. przeczy istocie konsorcjum i w takiej postaci prowadzi do zmiany wierzyciela w rozumieniu art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej bez wymaganej zgody organu tworzącego publiczny zakład opieki zdrowotnej. W rezultacie, przyjęć należy, że skoro przedmiotowa umowa konsorcjum prowadziła do nabycia wierzycielności wobec Szpitala przez podmiot niewykonyjący umowy dla Szpitala, a zawarta została, co bezsporne, bez zgody organu założycielskiego, to w świetle art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej, jest ona nieważna. Podkreślić trzeba, że identyczną ocenę prawną umów konsorcjum zawieranych w celu uczestniczenia w przetargach publicznych organizowanych przez zakłady opieki zdrowotnej prezentuje Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawach o podobnym stanie faktycznym (zob. m.in. wyroki z dnia 07 kwietnia 2017 roku, VI ACa 82/16, Legalis numer 1683359, z dnia 26 kwietnia 2017 roku, VI ACa 91/16, Legalis numer 1692701, z dnia

24 maja 2017 roku, VI ACa 1218/15, Legalis numer 1674151, z dnia 19 czerwca 2017 roku, VI ACa 225/16, Legalis numer 1657162 oraz z dnia 19 grudnia 2017 roku, V ACa 922/17,

z dnia 19 grudnia 2017 roku, V ACa 977/17, z dnia 16 stycznia 2018 roku, V ACa 1027/17,

z dnia 16 stycznia 2018 roku, V ACa 1030/17, Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych, (...)). Konsekwencją zaś nieważności umowy konsorcjum jest nieważność zawartego w niej pełnomocnictwa udzielonego przez (...) sp. z o.o. dla (...) sp. j. do reprezentacji przed zamawiającym w postępowaniu przetargowym, jak i przy zawarciu umowy. W tej zaś sytuacji przyjęć należy, że faktycznie stroną umów zawartych z pozwanym Szpitalem był wyłącznie (...)

(...) sp. j. (podobnie na gruncie tożsamego stanu faktycznego Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 19 czerwca 2017 roku, VI ACa 225/16, Legalis numer 1657162). Oznacza to, że (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. nie ma legitymacji czynnej w niniejszym postępowaniu, co musiało skutkować oddaleniem powództwa względem tego podmiotu.

Przechodząc do rozważenia meritem niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że powództwo (...) sp. j. było uzasadnione w całości co do roszczenia głównego i w przeważającej części w zakresie roszczeń odsetkowych.

Z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że (...) spółka jawna dochodzi należności za dostarczone produkty lecznicze, za które pozwany nie zapłacił umówionej ceny, choć w świetle art. 535 § 1 k.c. jest do tego zobowiązany. Zgodnie z ogólnymi regułami wnikającymi z treści art. 354 k.c. dłużnik obowiązany jest wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno – gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego. Stosownie zaś do ogólnych reguł odpowiedzialności kontraktowej, wynikających z treści przepisu art. 471 k.c., obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z nienależytego wykonania zobowiązania.

W okolicznościach niniejszej sprawy powodowi przysługuje przede wszystkim roszczenie ex contractu – ze stosunku zobowiązaniowego istniejącego między nim a pozwanym, określonego łączącymi strony umowami. Stosownie bowiem do treści art. 535 k.c., należy mu się wynagrodzenie za sprzedane pozwanemu produkty medyczne.

Podkreślenia wymaga fakt, że pozwany Szpital, jakkolwiek wnosił o oddalenie powództwa w całości w stosunku do obu pozwanych z przyczyn formalnych (brak legitymacji czynnej), to jednak nie kwestionował ani faktu zawarcia umowy dotyczącej dostarczania produktów medycznych, ani tego, że powód (...) sp. j. wywiązał się z wynikających z tej umowy obowiązków, którą to okoliczność potwierdzają zresztą zamieszczone na kolejnych fakturach VAT pokwitowania odbioru produktów medycznych przez Szpital. Kwota dochodzonego przez powoda roszczenia w wysokości 172.052,10 zł wynika zaś z załączonych do pozwu jedenastu faktur VAT, których autentyczność i prawdziwość nie była podważana przez pozwanego, a jednocześnie nie budziła również wątpliwości Sądu. W tej sytuacji roszczenie o zapłatę skierowane przez (...) sp. j. do pozwanego Szpitala, który nie uiścił wymagalnej kwoty z tytułu zapłaty ceny sprzedaży produktów medycznych w łącznej kwocie 172.052,10 zł, jest w pełni zasadne.

Odnosząc się do żądania zapłaty odsetek, wskazać należy, iż zgodnie z art. 481 k.c. obowiązek zapłaty odsetek za czas opóźnienia jest niezależny od winy dłużnika. Tym samym, skoro powód (...) sp. j. wystawił i doręczył pozwanemu faktury VAT, zakreślając jednocześnie terminy zapłaty zgodnie z § 3 ust. 1 zdanie pierwsze umowy z dnia 01 marca 2016 roku, w ramach której sukcesywnie dostawy produktów medycznych były realizowane, to pozwany miał obowiązek zapłaty należności wynikających z faktur

w terminie 60 dni od daty dostarczenia mu tych faktur, czego jednak, co bezsporne, nie uczynił. Wskazać trzeba, że strona powodowa żądała zasądzenia na jej rzecz odsetek od należności wynikających z poszczególnych faktur VAT w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, jednak w świetle okoliczności sprawy żądanie to nie było uzasadnione. W myśl § 5 ust. 2 umowy z dnia 01 marca 2016 roku, w przypadku niedotrzymania terminu płatności, o którym mowa w § 3 umowy, Wykonawca miał prawo naliczyć odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określonych na podstawie art. 56 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa, za każdy dzień opóźnienia, które miały być liczone zgodnie z ustawą

o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 684) w jego obecnym brzmieniu, w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie, 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym

w umowie. W myśl art. 8 ust. 2 tej ustawy, termin zapłaty określony w umowie nie może przekraczać 30 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, a w transakcjach handlowych,

w których dłużnikiem jest podmiot publiczny będący podmiotem leczniczym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2 – 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej, termin ten nie może przekraczać 60 dni. Regułę ustalania

wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych statuuje art. 4 pkt 3 rzeczony ustawy, który stanowi, że odsetki te są równe sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i ośmiu punktów procentowych. Począwszy od 01 stycznia 2016 roku wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych kształtuje się na tym samym poziomie i wynosi 9,50% w stosunku rocznym (zob. obwieszczenia Ministra Rozwoju w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych z dnia 07 stycznia 2016 roku, M.P. z 2016 roku, poz. 43 oraz z dnia 01 lipca 2016 roku, M.P. z 2016 roku, poz. 601; obwieszczenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych z dnia 04 stycznia 2017 roku, M.P. z 2017, poz. 10 oraz z dnia 11 lipca 2017 roku, M.P. z 2017 roku, poz. 686; obwieszczenie Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 24 stycznia 2018 roku w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych (M.P. z 2018 roku, poz. 139).

Podkreślić przy tym należy, że aktualne brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych zostało nadane na mocy art. 1 pkt 6 ustawy z dnia

09 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1830), która weszła w życie w dniu 01 stycznia 2016 roku. Stosownie do treści art. 8 ust. 1 ustawy

o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w jego poprzednim brzmieniu,

w transakcjach handlowych, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny, wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie, 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie (...). Zgodnie z art. 56 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa, stawka odsetek za zwłokę jest równa sumie 200% podstawowej stopy oprocentowania kredytu lombardowego, ustalonej zgodnie z przepisami o Narodowym Banku Polskim, i 2%, z tym że stawka ta nie może być niższa niż 8%. Wysokość odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych, począwszy od 08 stycznia 2016 roku, wynosi 8% w stosunku rocznym (zob. obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 04 stycznia 2016 roku w sprawie stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych, M.P. z 2016 roku, poz. 20).

Przytoczone regulacje są w okolicznościach sprawy o tyle istotne, że w myśl

art. 55 ust. 2 powołanej wyżej ustawy nowelizującej z dnia 09 października 2015 roku,

w przypadku transakcji handlowych w rozumieniu ustawy zmienianej w art. 1 tej ustawy, zawieranych w wyniku przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – Prawo zamówień publicznych (Dz.U.

z 2013 roku, poz. 907, z późn. zm. 36), wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, stosuje się przepisy dotychczasowe. W rezultacie, skoro postępowanie

o udzielenie zamówienia publicznego w sprawie numer RejZamPub/ (...) zostało wszczęte, co bezsporne, w 2015 roku, a więc przed wejściem w życie rzeczony ustawy nowelizującej, to do transakcji handlowych wynikających z umowy zawartej w toku tego postępowania, zastosowanie będzie miał art. 8 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty

w transakcjach handlowych w jego brzmieniu sprzed 01 stycznia 2016 roku, co oznacza, że strona powodowa może domagać się jedynie odsetek w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (8% w stosunku rocznym), a nie odsetek ustawowych za opóźnienie

w transakcjach handlowych (9,50% w stosunku rocznym). Roszczenie strony powodowej

o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych było zatem niezasadne i jako takie podlegało oddaleniu, gdyż pozostawało w sprzeczności z powołanymi wyżej przepisami, a także zawartą w dniu 01 marca 2016 roku umową (k. 22), a przy tym, biorąc pod uwagę fakt, że stopa odsetek od zaległości podatkowych jest niższa, jego uwzględnienie prowadziłoby do pokrzywdzenia dłużnika. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie

art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zastrzeżeniem, że zasądzone odsetki nie mogą przekraczać wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, uwzględniając, iż w razie gdyby w przyszłości wysokość tych odsetek była niższa niż wysokość odsetek od zaległości podatkowych, w sytuacji gdy powód w niniejszej

sprawie domaga się odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, zasądzenie na jego rzecz wyższych odsetek od zaległości podatkowych oznaczałoby naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. statuującego zakaz orzekania ponad żądanie.

Kontynuując kwestię wywiedzionych roszczeń odsetkowych podkreślić trzeba, że analiza treści części faktur wystawionych przez (...) sp. j. prowadzi do wniosku, że wskazane w nich terminy płatności zostały ustalone z naruszeniem § 3 ust. 1 umowy z dnia 01 marca 2016 roku, który wskazuje, że 60 – dniowy termin płatności należy liczyć od dnia dostarczenia prawidłowo wystawionej faktury, przy czym faktura może zostać wystawiona nie wcześniej niż w dniu przyjęcia towaru przez Szpital. Dotyczy to faktur numer (...). Wskazać zatem trzeba, że faktura numer (...) na kwotę 19.440,00 zł została wystawiona w dniu 15 lipca 2016 roku, jednak przyjęcie wskazanego w niej towaru miało miejsce w dniu 18 lipca 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty rozpoczął swój bieg od dnia następnego po dniu dostawy i upłynął w dniu 16 września 2016 roku (a nie jak wskazano w fakturze w dniu 13 września 2016 roku), co oznacza, iż odsetki od wskazanej w fakturze kwoty należne są od dnia 17 września 2016 roku, a nie jak żądał powód od dnia 14 września 2016 roku. Faktura numer (...) na kwotę 9.720,00 zł została wystawiona w dniu z dnia 30 września 2016 roku, jednak przyjęcie wskazanego w niej towaru miało miejsce w dniu 03 października 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty rozpoczął swój bieg od dnia następnego po dniu dostawy i upłynął w dniu 02 grudnia 2016 roku (a nie jak wskazano w fakturze w dniu 29 listopada 2016 roku),

co oznacza, iż odsetki od wskazanej w fakturze kwoty należne są od dnia 03 grudnia 2016 roku, a nie jak żądał powód od dnia 30 listopada 2016 roku. Faktura numer (...) na kwotę 19.440,00 zł została wystawiona w dniu 10 października 2016 roku, jednak przyjęcie wskazanego w niej towaru miało miejsce w dniu 11 października 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty rozpoczął swój bieg od dnia następnego po dniu dostawy i upłynął w dniu 10 grudnia 2016 roku (a nie jak wskazano w fakturze w dniu 09 grudnia 2016 roku), który jednak jest sobotą, zatem w świetle art. 115 k.c. ostatnim dniem płatności był dzień 12 grudnia 2016 roku (poniedziałek), co oznacza, iż odsetki od wskazanej w fakturze kwoty należne są od dnia 13 grudnia 2016 roku, a nie jak żądał powód od dnia 10 grudnia 2016 roku. We wskazanym powyżej zakresie roszczenia odsetkowe zostały oddalone. Roszczenia odsetkowe od kwot wskazanych w pozostałych fakturach były natomiast uzasadnione w całości pomimo, że cztery faktury zostały wystawione wcześniej niż data dostawy, jednak finalnie termin płatności został w nich oznaczony prawidłowo. Dotyczy to faktur numer (...). Faktura numer (...) z dnia 20 lipca 2016 roku na kwotę 11.869,20 zł została dostarczona Szpitalowi w dniu 21 lipca 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty upłynął tak jak wskazano w fakturze w dniu 19 września 2016 roku, co oznacza, że odsetki od wskazanej w fakturze kwoty należne są, tak jak tego żądał powód, od dnia 20 września 2016 roku. Faktura numer (...) z dnia 04 października 2016 roku na kwotę 9.720,00 zł została dostarczona Szpitalowi w dniu 05 października 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty upłynął, tak jak wskazano w fakturze, w dniu 05 grudnia 2016 roku, co oznacza, że odsetki od wskazanej w fakturze kwoty należne są tak jak tego żądał powód od dnia 06 grudnia 2016 roku. Faktura numer (...) z dnia 19 października na kwotę 19.440,00 zł została dostarczona Szpitalowi w dniu 20 października 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty upłynął tak jak wskazano w fakturze w dniu 19 grudnia 2016 roku, co oznacza, że odsetki od wskazanej

w fakturze kwoty należne są, tak jak tego żądał powód, od dnia 20 grudnia 2016 roku. Faktura numer (...) z dnia 08 grudnia 2016 roku na kwotę 19.440,00 zł została dostarczona Szpitalowi w dniu 09 grudnia 2016 roku, a więc 60 – dniowy termin zapłaty upłynął, tak jak wskazano w fakturze, w dniu 06 lutego 2017 roku, co oznacza, że odsetki od wskazanej

w fakturze kwoty należne są od dnia 08 lutego 2017 roku. Skoro jednak powód żądał odsetek od należności z faktury numer (...) od dnia 09 lutego 2017 roku, to Sąd nie mogąc orzekać ponad żądanie (art. 321 § 1 k.p.c.), zasądził te odsetki zgodnie z żądaniem pozwu,

tj. od dnia 09 lutego 2017 roku.

O kosztach postępowania pomiędzy powodem (...) sp. j.

a pozwanym Szpitalem Sąd orzekł w oparciu o art. 100 zdanie drugie k.p.c., gdyż powód uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania (jedynie co do części roszczeń odsetkowych od należności wynikających z trzech faktur i rodzaju odsetek) w związku z

art. 99 k.p.c., szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając na podstawie art. 108 § 1 zdanie 2 k.p.c. referendarzowi sądowemu.

Z kolei o kosztach postępowania pomiędzy powodowym (...) sp. z o.o. a pozwanym Szpitalem Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

w związku z art. 99 k.p.c., ustalając, że koszty te w całości ponosi ten powód zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając na podstawie art. 108 § 1 zdanie 2 k.p.c. referendarzowi sądowemu.

Sąd uznał przy tym, że nie zachodzą w niniejszej sprawie okoliczności szczególne, które uzasadniałyby odstępianie w całości lub w części od obciążania pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu powodowi (...) sp. j., zgodnie z zasadą słuszności wyrażoną w art. 102 k.p.c. Przepis ten stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle. W orzecznictwie podkreśla się, że kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 października 2012 roku, I CZ 66/12, LEX numer 1232749). Wskazuje się także, iż przepis art. 102 k.p.c. powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami współżycia społecznego (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 kwietnia 2012 roku, V CZ 2/12, LEX numer 1214621).

W pierwszej kolejności podkreślić należy, iż jakkolwiek pozwany znajduje się w stosunkowo trudnej sytuacji materialnej, to jednak wynika ona ze specyficznej struktury jego przychodów i wydatków. Okoliczności sprawy wskazują, że na dzień 31 grudnia 2016 roku Szpital posiadał aktywa trwale o wartości (...) zł, niezależnie zaś od tego aktywa obrotowe w wysokości (...) zł, w tym należności krótkoterminowe w kwocie (...) zł oraz środki pieniężne na rachunkach i w kasie w kwocie (...) zł. Przyjmując, że sytuacja ta jest miarodajna dla oceny jego obecnej kondycji finansowej, wskazać należy, iż wynika z tego, że pozwany posiada odpowiednie środki finansowe na realizowanie wynikających z zawieranych umów zobowiązań, ale także ma możliwość pokrycia kosztów procesu w niniejszej sprawie.

Rozważając możliwość zastosowania w prawie art. 102 k.p.c., Sąd uwzględnił fakt, że pozwany jest podmiotem o swoistym charakterze, tj. placówką, do zadań której należy realizacja obowiązków w zakresie opieki zdrowotnej, a nadto, że działalność pozwanego finansowana jest w sposób specyficzny, a mianowicie ze środków Skarbu Państwa, którymi to środkami pozwany nie może w sposób dowolny gospodarować. Powyższe nie oznacza jednak, że pozwany może działać wbrew zasadom uczciwości i lojalności wobec swoich kontrahentów, nie regulując kolejnych zobowiązań względem nich i narażając ich de facto na utratę płynności finansowej. Pozwany jako profesjonalista, dokonując kolejnych zamówień na wyroby medyczne czy farmaceutyczne, powinien zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe na realizację zawieranych umów. W przeciwnym razie musi liczyć się z tym, że kontrahenci będą dochodzić swoich praw na drodze sądowej, w konsekwencji czego pozwany poniesie dodatkowe koszty w postaci kosztów procesu, w tym także kosztów zastępstwa procesowego swojego przeciwnika. Wobec powyższego nie można uznać za wystarczającą, jako przemawiającą za zastosowaniem art. 102 k.p.c. argumentacji ogólnie odwołującej się do charakteru działalności prowadzonej przez stronę pozwaną z zakresu ochrony zdrowia i jej problemów finansowych. Wystąpienie z pozwem przez (...) sp. j. było konieczne wobec niewywiązywania się z umowy przez pozwanego, a koszty poniesione w związku z tym powinny zostać zwrócone.

Sąd miał nadto na uwadze, iż pozwany dał podstawy do zainicjowania niniejszego postępowania, nie podejmując żadnej reakcji na kierowane do niego wezwania do zapłaty.

Dodatkowo, powód ad. 1 w niniejszym postępowaniu korzystał z pomocy radcy prawnego

i poniósł w związku z tym określone wydatki. W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy, obciążenie przegranej sprawę pozwanego kosztami postępowania poniesionymi przez (...) sp. j., nie jest rażąco niezgodne z zasadami współżycia społecznego. Nie można bowiem w każdym przypadku przedkładać interesów finansowych pozwanego, który w sposób notoryczny nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań wobec kontrahentów, nad interes powoda (...) sp. j., który dochodząc swoich praw przed sądem zmuszony był ponieść określone koszty. Sąd miał nadto na uwadze, iż stosownie do wyniku niniejszej sprawy także pozwany stał się wierzycielem – odnośnie kosztów poniesionych w związku z obroną przed (...) sp. z o.o.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd na podstawie powołanych wyżej przepisów, orzekł jak w sentencji wyroku.